



UPPSALA
UNIVERSITET

ISA – INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

HANDLEDARGUIDE FÖR VFU-HANDLEDARE

HANDLEDD VERKSAMHETSFÖRLAGD UTBILDNING
(VFU) VID SOCIONOMPROGRAMMET

28HP, KURSKOD 2SC117

Handledarguiden gäller fr o m
HT23 , reviderad 2023-10-27

Eva Randell, VFU-kursansvarig
Sofi From, VFU-koordinator
Kontakt: vfu-soc@uu.se



INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INTRODUKTION	3
VFU-KURSENS UTFORMNING OCH INNEHÅLL	3
NÅGRA HÅLLPUNKTER	3
VFU-PERSONAL OCH ROLLER I UNDERVISNINGEN	4
HANDEDARENS ÅTAGANDEN	4
VFU-BEDÖMNING	5
KURSMÅL	5
<i>Kunskap och förståelse</i>	5
<i>Färdighet och förmåga</i>	6
<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>	6
NÄRVARO	7
STÖD OCH SERVICE TILL HANDEDARE	7
HANDEDARSEMINARIER	7
BOKEN STUDENTHANDLEDNING – UNDER VERKSAMHETSFÖRLAGD UTBILDNING	7
POÄNGGIVANDE HANDEDARKURSER	8
STÖD OCH HJÄLP VID PROBLEM PÅ VFU-PLATSEN	8



INTRODUKTION

Välkommen som handledare till VFU – *Handledd verksamhetsförlagd utbildning (2SC117)*. Kursen ges inom ramen för Socionomprogrammets termin 5 och omfattar 28 högskolepoäng.

Denna handledarguide ger dig som VFU-handledare information om din roll och ditt ansvar som handledare, om kursens utformning, olika roller i undervisningen, bedömning och annan grundläggande information för dig som har student(er) placerade i din verksamhet.

Under VFU-kursen är studentens bas en eller två verksamheter där socialt arbete bedrivs och där en socionom är handledare för studenten.Handledningen under VFU är del av en lärandeprocess där studenten ges möjlighet att påbörja sin professionella utveckling och utveckla sin yrkesidentitet.

En timme i veckan ska avsättas till handledningssamtal som ska vara ostörda och väl förberedda.

VFU-KURSENS UTFORMNING OCH INNEHÅLL

VFU-kursen för studenterna består av arbetsuppgifter och handledning på VFU-platsen samt introducerande föreläsning och seminarier på universitetet. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen utgör i snitt 34 timmar per vecka. De resterande 4 timmarna per vecka ägnar studenten åt självstudier och seminarieuppgifter. Studenten har även en PPU-kurs som pågår parallellt och omfattar 2 timmar per vecka.

Vid sidan av den verksamhetsförlagda delen av utbildningen ska studenterna delta i tre seminarier på universitetet. Seminarierna är utformade för att ge studenterna möjlighet till reflektion och erfarenhetsutbyte inom det breda sociala arbetets fält. Studenterna ska även integrera teori och praktiskt socialt arbete. Studenter uppmanas att kommunicera med sin(a) VFU-handledare om inlämningsuppgifterna de arbetar med.

Parallellt med VFU-kursen läser även studenten kursen Personlig och professionell utveckling (PPU), 2hp, som motsvarar ca 2 timmar per vecka. Under PPU-kursen övar studenterna på att handleda studenter på termin 1. Studenterna har universitetsförlagda tillfällen för PPU:n och ansvarar för att se till att förhålla sig till datumen för dessa (varierar beroende på gruppindelning) i sin VFU-plan.

NÅGRA HÅLLPUNKTER

Nedan följer några hållpunkter inför, under och efter VFU-placeringen. Det rör sig främst om sådant som studenterna ska göra, men som är av relevans att du som VFU-handledare känner till.

- Under maj och juni månad ska studenten kontakta och om möjligt besöka sin/a VFU-plats(er) och presentera sig med CV. Besöket kan ibland dröja till augusti.
- Höstterminens första dag hålls universitetsförlagd kursintroduktion med föreläsning för studenterna och VFU i verksamheten påbörjas efterföljande dag.
- Studenten utarbetar en VFU-plan och utformar planen i samråd med handledare. VFU-planen innehåller en beskrivning av verksamheten/verksamheterna, planerade arbetsuppgifter relaterade till kursmålen och studentens egna mål. Planen lämnas in till



seminarieledare vid två tillfällen. Den är tänkt att fungera som ett planeringsverktyg och stöd i handledarsamtal (liknande en genomförandeplan).

- Under totalt 20 veckor genomför studenten sin VFU i den/de verksamhet(er) som studenten tilldelats. Vissa studenter genomför sin VFU i två verksamheter om 10 veckor i vardera verksamhet (kallas 10/10-placering i vardagligt tal).
- I VFU:n ingår att studenten gör ett eller flera studiebesök på en annan arbetsplats eller verksamhet inom socialt arbete. Studiebesöken anordnas även antingen av verksamheten och/eller VFU-handledaren men studenten kan ha egna förslag.
- Under VFU erbjuds möjlighet till avstämningssamtal som kan ske på olika sätt: digitalt, via telefon, mail eller på plats. Om problem uppstår finns VFU-koordinator och kursansvarig till hands.

VFU-PERSONAL OCH ROLLER I UNDERVISNINGEN

För den verksamhetsförlagda utbildningen på socionomprogrammet finns flera ansvarsområden, funktioner och personer som en VFU-handledare kommer i kontakt med.

- Kursansvarig Eva Randell har det övergripande ansvaret för planeringen, genomförandet och utvecklingen av kursen för studenterna.
- VFU-koordinator Sofi From har hand om rekrytering och tilldelning av VFU-platser till studenterna. Detta sker huvudsakligen på våren, innan själva kursens startat, men i sällsynta fall också under terminens gång. VFU-koordinator är också den person som agerar kontaktkanal in till universitetet när det gäller praktiska och administrativa frågor.
- Eva och Sofi arbetar med att ge stöd till handledarna och hålla i de handledarseminarier som ges under kursens gång.

HANDLEDARENS ÅTAGANDEN

I rollen som VFU-handledare för en socionomstudent ryms flera åtaganden. Under VFU-perioden ska studenten introduceras i verksamhetens organisation och uppdrag, lagstiftning, samarbetspartners och personal. Handledaren bör delta i informationstillfällen gällande VFU och nätverksträffar i form av handledarseminarier. Hen förväntas vara väl förtrogen med innehållet i kursmål, studiehandledning och studentens egna formulerade lärandemål.

Handledaren ansvarar för att **introducera** studenten till VFU-platsen och för att tillsammans med studenten planera VFU-perioden. Handledaren ansvarar vidare för att undervisa och stödja studenten i att uppnå kursmål och studentens individuellt uppsatta lärandemål. Handledaren ska bistå studenten med att formulera sin **VFU-plan**, ett dokument som ska ha sin utgångspunkt i kursmålen och knyter an till den specifika VFU-platsens förutsättningar. VFU-planen ska kontinuerligt diskuteras och/eller revideras vid behov. Information om, och instruktioner för, VFU-planen finns i studenternas studiehandledning och kursunderlag. Studenterna ansvarar för att förmedla dessa till handledaren.



Ett komplement till den kontinuerliga kontakten mellan studenten och handledaren är **planerade handledningssamtal**. Dessa ska vara regelbundna, förberedda och hållas ostört. Handledningssamtalen med studenten ger möjlighet till att tillsammans planera och följa upp studentens läroprocess. Handledningen ger tillfälle till att reflektera över egna tankar, upplevelser och reaktioner. Dessutom kan ämnen som relaterar till studenternas uppgifter på universitetet, såsom etik, organisation, relationen forskning-praktik och teoretiska perspektiv, diskuteras. Kursplanen förutsätter att ni har handledningssamtal omkring en timme varje vecka.

VFU-BEDÖMNING

Under VFU:n bedöms studenter av både handledare och seminarieledare. Bedömningen utgår från de kursmål som finns angivna i kursplanen. Samma blankett används vid halvtids- och vid slutbedömning.

Studenten ges möjlighet att utföra så kvalificerade arbetsuppgifter som möjligt för att lära sig så mycket som möjligt, men också för att uppnå kursmålen. Handledaren följer studentens utveckling och läroprocess och gör en bedömning av studentens målluppfyllelse i relation till kursmålen. Detta sammanställs i VFU-bedömning som är en viktig del av underlaget för examinationen av kursen som helhet. På VFU-kursen ges betygen underkänd (U) och godkänd (G). Det är kursansvarig som godkänner och betygssätter studenternas genomförda VFU, men för att göra detta behövs en sammanvägning av olika underlag. Handledarens VFU-bedömning är en central del av detta.

För studenter som gör en 20-veckors placering skickas VFU-bedömningen till universitetet vid två tillfällen under terminen: en preliminär **halvtidsbedömning efter 10 veckor** som fokuserar på att studenten påbörjat sin läroprocess och **slutbedömning** efter 20 veckor.

Studenter med s.k. **10/10-placering får också två VFU-bedömningar**, ett från handledaren vid avslutet av period 1, då studenten byter verksamhet, och ett efter period 2. Studenter som genomför VFU i två verksamheter om 10 veckor vardera kommer inte nödvändigtvis uppfylla samtliga kursmålen under båda placeringarna. Studenten tar med sig sin bedömning efter byte av VFU-plats för att handledare ska kunna följa studentens läroprocess.

VFU-bedömningen förses med handledares underskrift och studenten skickar bedömningarna till vfu-soc@uu.se senast **10 november 2023** respektive **12 januari 2024**.

KURSMÅL

De kursmål som anges i kursplanen omnämns ibland som förväntade studieresultat. Målen anger vad studenten förväntas lära sig under kursen och bryts ner i konkreta lärandemål i studenternas skriftliga VFU-planer.

KUNSKAP OCH FÖRSTÅELSE

- K1. kunna redogöra för och reflektera över olika VFU-platsers verksamhetsmål, organisation och samhällsorganisatoriska inplacering



- K2. kunna redogöra för och visa förståelse för sambandet mellan och betydelsen av det sociala arbetets teorier i praktiskt arbete
- K3. kunna redogöra för erfarenhetsbaserad kunskap om praktiskt socialt arbete såsom behovsbedömning, utredning, beslut och uppföljning samt om relevant arbetsuppgifter relaterade till arbetsledning och organisationsutveckling

FÄRDIGHET OCH FÖRMÅGA

- F1. visa färdighet att på en grundläggande nivå kunna utöva socialt arbete i enlighet med lagar, författningar och styrdokument
- F2. visa förmåga att utreda och analysera sociala problem och sociala processer på individ-, grupp- och samhällsnivå
- F3. visa förmåga att på ett konstruktivt sätt kunna ta emot handledning och reflektera över den egna läroprocessen
- F4. visa färdigheter att kommunicera, diskutera och visa förståelse av behovet av att kontinuerligt utveckla sin yrkeskompetens

VÄRDERINGSFÖRMÅGA OCH FÖRHÅLLNINGSSÄTT

- V1. visa förmåga att göra åtgärdsbedömningar i socialt arbete utifrån etiska principer med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna
- V2. visa förmåga till empati och professionellt bemötande av brukare och anhöriga
- V3. visa förmåga att kritiskt reflektera över maktfrågor och den egna personens betydelse i mötet med brukare och anhöriga
- V4. visa ett professionellt förhållningssätt till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper i socialt arbete
- V5. visa förmåga att kritiskt reflektera över den kommande yrkesrollen och det sociala arbetets yrkespraktik

Av dessa mål bedöms de två senare delarna, gällande *färdighet och förmågor*, samt *värderingsförmåga och förhållningssätt*, till viss del eller helt, av VFU-handledaren. Handledare kan använda sig av studentens VFU-plan som ett verktyg för att göra sin bedömning av måluppfyllelsen i sin VFU-bedömning.

I slutet av VFU-perioden ska handledare och student ha ett avslutningssamtal. I det avslutande samtalet görs en genomgång av studentens läroprocess och måluppfyllelse i förhållande till VFU-planen.



NÄRVARO

För att studenten ska få **betyget godkänd (G)** behöver studenten förutom att ha uppfyllt dessa mål även närvara på VFU-platsen. Generellt gäller att studenten maximalt får ha fem frånvarodagar under hela VFU-terminens 20 veckor. Hur närvaron och VFU:n är upplagd varierar stort mellan olika verksamheter och arbetstiden kan disponeras på olika sätt.

Ibland uppstår situationer där det finns giltiga skäl till att frånvaron överstiger fem dagar, t.ex. om verksamheten håller stängt vid t.ex. skollov hos en skolkuratorsplacering. Detta kan direkt i verksamheten genom att studenten jobbar in/jobbar igen tid vid annat tillfälle alternativt utför vissa arbetsuppgifter hemifrån. Om frånvaron inte kan ersättas med relevanta arbetsuppgifter kontaktas VFU-koordinator eller VFU-kursansvarig för en individuell lösning. Kontakta VFU-koordinator om frånvaron överstiger 5 dagar.

Om du som handledare vill ha stöd och hjälp, eller om en student har frånvaro utan giltiga skäl och som inte kan lösas, kontakta VFU-koordinator så snart som möjligt: vfu-soc@uu.se.

STÖD OCH SERVICE TILL HANDELDARE

I detta avsnitt finner du information om stöd och möjlighet till kompetensutveckling som erbjuds dig som handledare.

HANDELDARSEMINARIER

Du som handledare erbjuds att delta i seminarier som anordnas av universitetet under terminen du tar emot en student. Syftet är att stärka dig i din roll och ditt uppdrag samt ge möjlighet till erfarenhetsutbyte. Handledarseminarierna hålls i digitalt format för att möjliggöra deltagande från hela regionen. Ett seminarietillfälle för erfarna handledare hålls på universitetet.

Studenternas seminarium III (i januari, i samband med terminsslut) fungerar som ett "outro" där du som handledare bjuds in att höra på studenters presentationer. Vi avslutar tillfället med en matig smörgås samt ett utvärderande samtal med handledargruppen om terminen som gått. Kursansvarig, VFU-koordinator och om möjligt seminarieledare deltar vid detta avslutande och utvärderande möte med VFU-handledarna.

BOKEN STUDENTHANDLEDNING – UNDER VERKSAMHETSFÖRLAGD UTBILDNING

Du som handledare får boken *Studenthandledning – under verksamhetsförlagd utbildning* av Lilja Cajvert. Boken fungerar som ett stöd och hjälp för dig i din handledarroll. Studenterna har *VFU i praktiken – Studentens handbok för verksamhetsförlagd utbildning* av samma författare i sin kurslitteratur. Denna bok är en "speglad" version av handledarens, vilket gör att böckerna också kan fungera som ett stöd för att samtala med sin student om svåra frågor och säkerställa att gemensam terminologi används.



POÄNGGIVANDE HANDLEDARKURSER

En handledarutbildning är under planering.

STÖD OCH HJÄLP VID PROBLEM PÅ VFU-PLATSEN

Om handledaren bedömer att studenten har svårt att uppnå kursmålen och/eller har hög frånvaro ska handledaren informera studenten och kontakta VFU-koordinator så tidigt i kursen som möjligt.

Ibland uppstår situationer där studenten kan behöva byta handledare. Om så är fallet ska handledaren kontakta och meddela VFU-koordinator. När en handledare avslutar sitt uppdrag (t.ex. på grund av tjänstledighet eller byte av tjänst) under en students VFU-period ska verksamheten utse en ny handledare och en överlämning ska ske direkt i verksamheten. Handledare och studenten ska skriftligt dokumentera vilka individuella lärandemål studenten har uppfyllt under VFU-tiden.

I undantagsfall kan en student behöva byta VFU-plats under pågående termin, ett sådant byte/avbrott ska föregås av en dialog med universitetet. Handledaren ska kontakta VFU-koordinator om en sådan situation skulle uppstå. Universitetet kommer då ge vidare information och instruktioner om hur dokumentationen av byte/avbrott ska göras.

Kursansvarig kan i egenskap av examinator avbryta en students VFU med omedelbar verkan om studenten visar så allvarliga brister i kunskap, färdigheter och förhållningssätt.